

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuntayhtymien omistajaohjaus

Juha Myllymäki
johtava lakimies

11.9.2019

Omistajaohjaus

- **Lähtökohta:** kuntayhtymä on kuntien yhteistoiminnan muoto, jolle kunnat voivat siirtää tehtäviä, joiden hoitaminen yksittäisen kunnan toimesta on epätarkoituksenmukaista.
- Toimenpiteet, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.
- Toimenpiteet voivat liittyä ainakin **perustamissopimukseen** yhtiöjärjestysmääräyksiin, **muihin sopimuksiin**, **henkilövalintoihin**, **ohjeiden antamiseen** kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.
 - (KuntaL 46 §)

- Kunnallinen itsehallinto on asukkaiden itsehallintoa.
 - Tehtävien laajamittainen siirtäminen pois kunnilta heikentää itsehallintoa.
 - Kunnan valtuuston rooli - kansanvaltaisuus
 - Kuntien taloudellinen itsehallinto kapenee
- Jäsenkuntien kritiikki omistajaohjauksen toimimattomuudesta.

Kuntayhtymän omistajaohjaus vs. konserniohjaus

- Kuntayhtymässä tehokas omistajaohjaus edellyttää **omistajien yhteistä** tavoitteiden määrittelyä ja kirkastamista.
- **Järjestämisvastuu** palvelujen saatavuudesta on siirretty perussopimuksen mukaisessa laajuudessa kuntayhtymälle.
 - Palvelujen yhdenvertainen saatavuus
 - Palvelujen tarpeen ja laadun määrittelemine
 - Tuottamistavan valinta ja tuottajan valvonta
 - Viranomaistoimivallan käyttäminen
- **Rahoitusvastuu** on kuitenkin kunnalla

1. Perussopimus

- Lainsäädäntö on joustava kuntayhtymän perussopimuksen sisällön osalta (56 §).
 - Vapaaehtoisissa kuntayhtymissä varsin suuri sopimusvapaus.
 - Käytännössä esimerkiksi sairaanhoitopiireissä on edelleen valtuusto ja osassa EshL:n mukaiset äänivallan rajoitukset.
 - Kuntalain säännökset mahdollistava sopimisen päätöksentekomallista myös sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä (2.2 §)
- Valtuusto- tai yhtymäkokousmalli ja äänivallan perusteet.
- Jäsenkuntien myötävaikutusta vaativat, kuntien kannalta merkittävät päätökset.
- Maksujen perusteet ja määräytyminen.
- Neuvottelumenettely kuntien ja kuntayhtymien välillä.

Kuntayhtymät – omistajaohjauksen välineet

- Jäsenkuntien omistajapolitiikan koordinaatio: puheenjohtaja- tai kj –kokous
 - Työvaliokunta tai vastaava johdon tukena (*esim. Päijät-Häme*)
 - Määräenemmistön vaativat päätökset
 - Perussopimuksen muuttaminen: Jos 2/3 jäsenkunnista kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.
2. Kuntayhtymän hallintosääntö – kuntayhtymän rakenne, toimivalta ja hallinto
 3. Muut neuvottelu- ja vaikuttamiskeinot jäsenkunnan ja kuntayhtymän välillä
 4. Kunnan ja kuntayhtymän väliset sopimukset

1. Rahoitus ja omistajaohjaus

- Itsenäinen verotusoikeus viittaa itsehallinnolliseen toimijaan (PL 121,4§).
- Valtion täysi rahoitus poistaa kuntien omistajaohjausintressin ja - mahdollisuuden.
- Ylläpitäjämalli etäännyttää osin kunnasta, lisää valtion intressiä ja mahdollisuuksia osallistua ja siirtää omistajaohjauksen kysymykset osittain kunta-valtio – suhteeseen.

2. Vaalit vs. omistajaohjaus

- Kuntayhtymän ylimmän päätöksentekuelimen valinta suorilla vaaleilla muodostaisi jännitteen jäsenkunnan ja kuntayhtymän välille (PL 121,4 §).

3. Tulisiko kuntayhtymän merkittävien päätösten valmistelussa tehdä julkinen vaikutusarvio päätösten taloudellisista vaikutuksista jäsenkuntien talouteen?

Kiitos

Juha Myllymäki

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

